

J a v a s l a t az Új Széchenyi Tervhez

Energiahatékony Építési Program *Csökkentsük otthonaink és közintézményeink energiaszámláját!*

1. A program céljának leírása

Magyarországnak a gazdasági válságból való kilábalását számottevően hátráltatja az alacsony energiahatékonyság, amely legkisebb költséggel és legnagyobb társadalmi és éghajlatvédelmi haszonnal az épületek energiatakarékos, fenntartható felújítása és energiatakarékos új otthonok építése terén javítható. Magyarországon a 4,2 milliós épületállomány legalább 70%-a felújításra szorul, hozzávetőleg 10%-uk olyan mértékben elavult, hogy helyettük új építés szükséges. Ma a Magyarországon felhasznált **összes energia 40%-át az épületeinkben használjuk el**; melynek mintegy kétharmada a fűtés és hűtés számlájára írható. Az **épületeink a legnagyobb CO₂ kibocsátók**, jócskán megelőzve az ipart, a közlekedést és a földhasználatot. Az energiaszámlák a családok és közintézmények költségvetésének egyre nagyobb hányadát teszik ki. A nemzetgazdaság szintjén a **fűtési célú földgáz igény az importfüggőség alapvető okát képezi**, mely Európában a legnagyobb (66%-ban importból fedezzük az ország energiaigényét).

Az Új Széchenyi Terv keretében javasolt Energiahatékony Építési Program (továbbiakban EÉP Program) **elsődleges célja** egy, a jelenleginél jóval nagyobb „átbocsátó képességű”, egyszerű, átlátható, forrás-koordinált, bürokrácia-mentes támogatási rendszer kialakítása. Az EÉP Programban **négy alprogram** elindítását javasoljuk:

1. Hagyományos Építésű Lakóépületek Felújítása Alprogram
2. Panel Rekonstrukciós Alprogram
3. Középület Rekonstrukciós Alprogram
4. Energiatakarékos Új Építés Alprogram

Az EÉP Program egységes keretbe foglalja a lakóépületeket és a középületeket, az energiahatékonyságot és a megújuló energiaforrásokat, a felújítást és az energiahatékony új építést.

A Program egyik újdonsága a **pontrendszer**, melynek előnye, hogy különböző skálán mérhető szempontok együttes érvényesítésére alkalmas. Legfontosabb szempontként a Program a hatást (azaz az energia megtakarítását) kívánja a finanszírozni, nem a beruházási költségeket, így elkerülhető lesz a korábbi programok kudarca (sok költség, kis energia-megtakarítás). Egyéb szempontok érvényesítésére alkalmas a **bónusz rendszer**. Bónusz pont adható minőségi, szociális, fenntarthatósági és egyéb szempontok alapján. A bónusz rendszer előnye a flexibilitás és gyors adaptálhatóság. Az egyes Alprogramoknál különböző pénzügyi eszközök, finanszírozási megoldások alkalmazását javasoljuk. Ezek a vissza nem térítendő támogatás, a támogatott hitel, a hitelgarancia és a visszatérítendő támogatás. A kedvezményezett ugyan általában a tulajdonos, de középületek esetén az ESCO konstrukciónak kulcsszerep jut. A megvalósítandó projektek és a támogatási rendszer minőségét, a hazai kkv-k védelmét számos új elem garantálja. Ilyen például a termékek, szolgáltatók és kivitelezők akkreditációs rendszere, a Kiváló Építési Termék védjegyért járó minőségi bónusz.

Az EÉP Program lehetőséget ad az **épületrekonstrukciós pályázatok szakaszolására** is. Ez esetben a Pályázóknak vállalni kell a fűtési célú gázfogyasztás jelentős (pl. 75%-os) csökkentését, de ezt megvalósíthatják több lépésben is (elsőként szigetelés, majd néhány év múlva gépészet és akár megújuló energiaforrás bevonása). Így növelhető a pályázók száma, jobban illeszkedik a program a lakás-felújítási igényekhez és a kedvező makrogazdasági hatások (többletfogyasztáson keresztül gazdaságélénkítés, többlet ÁFA bevétel) előre hozhatóak, illetve ez lehetőséget biztosít a magyar épületgépészeti gyártókapacitások felfejlesztésére (ezen keresztül az importigény csökkentésére)

ÁTFOGÓ CÉL

Az EÉP Program nemzetstratégiai alapja három pilléren nyugszik. Egyrésztől közös társadalmi érdek az **otthonaink, életkörülményeink javítása**, melyre azonban a családok jelentős részének nincs valódi esélye. Másrésztől a **lakásépítés és –felújítás foglalkoztatást, reintegrációt generál** éppen azokban az alacsonyan képzett társadalmi csoportokban, ahol ma a legnagyobb a tartós munkanélküliség, a mélyszegénység, ahol egyre mélyül a társadalmi kirekesztettség. Harmadrészt, az EÉP Program **nemcsak finanszírozási mechanizmus, hanem egy olyan átfogó követelményrendszer**, melyben a beépített termékeknek, a felújítást és új építést végző kivitelezőknek, valamint a „végterméknek” az az épületnek - egy épületenergetikai kritérium rendszeren belül - megfelelőnek, illetve kiválónak kell lennie.

SPECIFIKUS CÉLOK

Az EÉP Program integrálódik a Széchenyi Terv gazdaságfejlesztési, társadalompolitikai célrendszerébe, ennek keretében elősegíti:

- a KKV szektor, mint beszállítói potenciál erősítését, a kapcsolódó hazai innováció, K+F tevékenységek eredményeinek alkalmazását,
- az építőipar „fehérítését”; a hazai eredetű minőségi termékek és szolgáltatások piaci részesedésének növelését,
- a foglalkoztatottság emelését;
- az adóbevételek növelése;
- az energiafüggetlenség mérséklését
- a vonatkozó uniós és nemzetközi környezetvédelmi és klímavédelmi elvárások teljesítéséhez való hozzájárulást;

A Program kapcsolódása az Új Széchenyi Terv stratégiájában foglalt célokhoz

Az **Új Széchenyi Terv** 7 kitörési programja közül az energiahatékonyság és épületenergetika területén a megújuló gazdaság – zöld gazdaságfejlesztés, valamint az otthonteremtés – lakásprogram fogalmaz meg konkrét feladatokat. A jövőbeni energiapolitikát részben a legfontosabb hazai kihívásokra adandó válaszok, részben pedig az uniós energiapolitikai törekvések mentén, valamint geopolitikai sajátosságainkat figyelembe véve kell kialakítani. Az ország sikere jelentős mértékben függ attól, hogy a fosszilis (nem megújuló) energiahordozókra épülő felhasználási struktúra által kiváltott problémákat – ellátásbiztonság, növekvő árak stb. – hogyan tudjuk kezelni az energiatakarékosság, az energiahatékonyság, az energiabiztonság és a megújuló energiaforrások felhasználásával.

Az energiahatékonysággal kapcsolatos intézkedések központi szerepet játszanak abban, hogy az éghajlatváltozás és az energiapolitika terén kitűzött célok **a lehető legkisebb költségek mellett legyenek teljesíthetők, ennek bizonyítottan legalkalmasabb terepe az épületek energiahatékonyságának javítása**. A legnagyobb megtakarítási lehetőséget a lakóépületek, háztartások, önkormányzatok és közintézmények területén lehet elérni. Az EÉP-nek egy - jelenleg kidolgozás alatt álló – Nemzeti Energiagazdálkodási Koncepció épületenergetikai stratégiájához kell kapcsolódnia és ennek keretében komplex gazdaságfejlesztési célok elérését kell támogatnia. A Program összhangban az Új Széchenyi Terv céljaival, elősegíti a KKV szektor, mint beszállítói potenciál erősítését, a kapcsolódó hazai innováció, K+F tevékenységek eredményeinek alkalmazását.

2. A program célját szolgáló eszközök, indikátorok felsorolása

AZ ESZKÖZRENDSZERREL SZEMBEN TÁMASZTOTT ÁLTALÁNOS ELVÁRÁSOK

A korábbi támogatási rendszerek, valamint külföldi sikeres programok tapasztalatait mérlegelve az EÉP Program céljait szolgáló eszközöknek a következő követelményeket kell teljesítenie:

- Nagy áteresztő képesség: Nagy pályázatkezelői kapacitással, illetve számítógéppel segített pályázatkezelő rendszerrel, kis adminisztrációval és hatékony finanszírozással elérhető, hogy a korábbi gyakorlathoz képest a projektekkel elért összenergia-megtakarítás jelentősen emelkedjen és egyidejűleg a CO₂-kibocsátás nagymértékű csökkenését eredményezze.
- Pályázó centrikusság: Célja minél több pályázó elérése, közvetlen pályázati segítségnyújtás, szakmai tanácsadás. Ez a korábbi hazai rendszerekben nagyon korlátozottan valósult meg azok központosított jellege miatt. Ezt valósíthatja meg a decentralizált Energiahatékonysági Ügynökség hálózata.
- Széles pályázati portfólió: energia-megtakarítás az épületállomány jelentős részében hatékonyan megvalósítható, mégis a korábbi pályázati rendszerekben a különböző épületek és különböző pályázók különböző esélyekkel indultak, sokan egyáltalán nem váltak érdekeltté a részvételben. Ezért a különböző igényekhez különböző megoldásokat kell kínálni. A diverzifikáció során az épületek típusát, a várható projektek méretét, a pályázói elvárásokat és a pályázók pénzügyi helyzetét figyelembe kell venni.
- Kiszámíthatóság: A korábbi támogatási rendszerek általános problémája volt az időszakosság és kiszámíthatatlanság. A pályázatok leadása határidőhöz volt kötve, mely néha irreálisan rövid volt. A határidő letelte után pedig nem lehetett tudni, hogy mikor hirdetik meg újra és milyen formában. Ez blokkolta a keresletet. Ráadásul a pályázatok lökésszerű kiértékelése megterhelő és költséges volt. Ehelyett olyan pályázati rendszer létrehozása célszerű, mely folyamatos befogadást tesz lehetővé és az értékelés is folyamatos.
- Biztonságos finanszírozás: A pályázatok befogadásának és értékelésének folytonosságánál még nagyobb a jelentősége a finanszírozás folytonosságának. Utófinanszírozás esetén, ha a teljesítés és a kifizetés között kiszámíthatatlan hosszúságú, vagy kiszámítható, de túl hosszú (fél évnél több) idő telik el, akkor ellehetetlenül a projektet előfinanszírozó vonzó piaci konstrukciók kialakítása. Fontos az is, hogy a források egy intézményi kézben összpontosuljanak, ami hatékonyan megvalósítható egy állami kézben levő non-profit Zöld Bank létrehozásával. A finanszírozás fontos eleme lehet a beruházásokból befolyó, tehát a támogatásokból az államkasszába visszaforgatott ÁFA¹, ami az energetikai hatékonyságnöveléshez kapcsolódó nemzetstratégiai célok elérését hosszú távon is biztosítja.
- Megjelenésében attraktív: Mind a médiakommunikáció, mind a pályázati kiírások áttekinthetősége és motiváló megfogalmazása, emberközpontú nyelvezete, mind a pályázati rendszer arculata, design-ja fontos elem a pályázók elérésének és a rendszer sikere szempontjából.
- Hatékonyság: Az adminisztráció minimalizálása, az elektronikus pályázatkezelő rendszer, az átlátható pályázati folyamat, valamint a szakmai kompetencia azok az elemek, melyek garantálhatják a rendszer hatékony működését.
- Minőség: A beruházásokkal szemben támasztott szigorú követelmények garantálják a minőséget és a valódi energiamegtakarítást. Ez a termékek, szakértők, tervezők és kivitelezők akkreditációs rendszerével, valamint a minőségi bónusz rendszerrel valósítható meg.

SZÁMSZERŰ SZAKPOLITIKAI CÉLÉRTÉKEK, INDIKÁTOROK (POLICY TARGETS)

Az EÉP Program keretei között számos forgatókönyv készült, melyek alapján energiagazdasági, makrogazdasági és éghajlatvédelmi hatáselemzések is készültek. E vizsgálatok figyelembevételével a következő **szakpolitikai célértékeket** javasoljuk kitűzni a 2011-2020 közötti időszakra:

- évente átlagosan legalább 50 ezer hagyományos építésű, 30 ezer panel otthon felújítása, 22 ezer új energiatakarékos otthon építése
- évente átlagosan 3,2 ezer köz(szolgáltatást végző)intézmény felújítása: a program 10 éves időtartama alatt valamennyi felújításra szoruló hazai oktatási intézmény, kórház, az igazságszolgáltatás és a közigazgatás hivatali stb. épületeinek energetikai korszerűsítése kivitelezhető.

¹ A finanszírozásban nemcsak az ÁFA, hanem egyéb adók megfizetése is jelentős bevételnövelő. Ezért nagyon fontos, hogy mind az új építésnél, mind a felújításnál a teljes és nem csak az energia hatékonyságot érintő résszel kelljen számlával elszámolni. Ez elősegíti a gazdaság fehérlését is.

- a beruházások **átlagos energia megtakarításának mértéke legalább 60%**,
- új építésű épületek estében a támogatásának célja az előírásoknál energetikailag hatékonyabb építés ösztönzése, melynek célértéke 25 kWh/m²év.

A szakpolitikai célértékek tervezett időbeni ütemezése (ezer db/év)

év	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	átlag
hagyományos építésű lakás	20	30	40	50	60	60	60	60	60	60	50
panel lakás	40	40	40	40	30	20	20	20	20	20	29
középület	5	6,5	7	6	3	2	1	1	0,5	0,5	3,25
új építés	10	10	15	15	20	25	30	30	30	40	22,5

3. Az egyes eszközök működésének bemutatása

a) Output, eredmény indikátorok meghatározása

PROJEKT SZINTŰ OUTPUT INDIKÁTOROK

Indikátor	Mértékegység
elért energia-megtakarítás	GJ/év (vagy %)
megújuló energiahordozóval kiváltott fosszilis energia	GJ/év
alapterület	(m ²)
fajlagos energiaigény a beruházás előtt és után	Kwh/m ² /év)
megtakarított költség	(ezer Ft)
teljes beruházási költség	(millió Ft)
támogatás intenzitás	(%)
megtérülési idő, nettó jelenérték mutató, belső megtérülési ráta	

NEMZETGAZDASÁGI SZINTŰ EREDMÉNY INDIKÁTOROK

Indikátor	Mértékegység
államháztartási bevételek, megtakarítások: ÁFA, SZJA	mrd Ft
államháztartási kiadások: adóbevétel csökkenés az energiaszolgáltatás irányi kereslet csökkenéséből, beruházási támogatások	mrd Ft
Nemzetgazdasági szinten megtakarított energia mennyisége	PJ/év
Nemzetgazdasági szinten elért CO ₂ kibocsátás-csökkentés	millió tonna/év
Felújított, épített lakások száma, (összesített alapterülete)	db/év, (m ² /év)
keletkezett munkahelyek száma	(fő/év)

EGYÉB HATÉKONYSÁGI MUTATÓK

Indikátor	Mértékegység
támogatási összegre vonatkoztatott CO ₂ megtakarítás	
teljes beruházási költségre vonatkoztatott CO ₂ megtakarítás	
nettó alapterületre vonatkoztatott CO ₂ megtakarítás	
támogatási összegre vonatkoztatott primerenergia megtakarítás	
teljes beruházási költségre vonatkoztatott primerenergia megtakarítás	
megújuló energiákkal kiváltott CO ₂ kibocsátás	

b) Minimális forrásigény, javasolt forrásigény, absorbeálható maximum megjelölése

A 2. fejezetben vázolt szakpolitikai célértékek alapján az alábbi forrásigények azonosíthatók. Megjegyezzük, hogy az alábbi táblázatok nem tartalmazzák a költségvetés egyéb bevételeit (pl. növekvő foglalkoztatásból származó adóbevételek, termékek utáni ÁFA többlet) és megtakarításait (pl. megtakarított energia költsége, csökkenő szociális kiadások) sem. Az EÉP-re fordítható költségvetési források csökkenése esetén javasoljuk a Középület Rekonstrukciós Alprogram relatív súlyát erősíteni, hiszen a projektek következtében jelentkező megtakarítások az államháztartás alrendszerében jelentkeznek.

Hagyományos Építésű Lakóépületek Felújítása Alprogram költségei (Mrd Ft)

év	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	átlag
Teljes költségigény	100	150	200	250	300	300	300	300	300	300	250
ebből magán források	40	60	80	100	120	120	120	120	120	120	100
javasolt költségvetési források	60	90	120	150	180	180	180	180	180	180	150
Minimális forrásigény	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50
abszorbeálható maximum	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300

Panel Rekonstrukciós Alprogram költségei (Mrd Ft)

év	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	átlag
Teljes költségigény	92	92	92	92	69	46	46	46	46	46	67
ebből magán források	37	37	37	37	28	18	18	18	18	18	27
javasolt költségvetési források	55	55	55	55	41	28	28	28	28	28	40
Minimális forrásigény	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
abszorbeálható maximum	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80

Középület Rekonstrukciós Alprogram költségei (Mrd Ft)

év	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	átlag
Teljes költségigény	335	436	469	402	201	134	67	67	34	33,5	218
ebből magán források	201	261	281	241	121	80	40	40	20	20	131
javasolt költségvetési források	134	174	188	161	80	54	27	27	13	13	87
Minimális forrásigény	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50
abszorbeálható maximum	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300

Energiatakarékos Új Építés Alprogram költségei (Mrd Ft)

év	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	átlag
Teljes költségigény	120	120	180	180	240	300	360	360	360	480	270
ebből magán források	72	72	108	108	144	180	216	216	216	288	162
javasolt költségvetési források	48	48	72	72	96	120	144	144	144	192	108
Minimális forrásigény	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50
abszorbeálható maximum	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300

c) Konstrukciók leírása

AZ EÉP PROGRAM TÁMOGATÁSI KONCEPCIÓJA

A támogatási koncepció egységes keretbe kívánja foglalni a lakóépületeket és a középületeket, az energiahatékonyságot és a megújuló energiaforrásokat, a felújítást és az energiahatékony új építést. Lehetőséget kíván teremteni arra, hogy a megtakarítási szempontokon kívül más, különböző skálán mérhető szempontokat is érvényesíteni lehessen az értékelés során. Célja, hogy minél nagyobb energia megtakarításra ösztönözze a pályázókat és ne tegye érdekeltté őket a drágább beruházások választásában, illetve „túlszámlázásban”. Ugyanakkor a minőséget szigorú kritériumok felállításával és minőségre ösztönző elemekkel garantálja.

A rendszer **lakosságot célzó** elmeinek kialakításánál érdemes figyelembe venni, hogy a költségvetés jelenleg jelentős támogatást nyújt az energiaköltségekhez kötődően egyes érintett csoportok számára. Biztosítani kell, hogy az EÉP Program minél inkább elérje az érintett célcsoportokat és így csökkentse az **energiafelhasználáshoz kötődő szociális támogatási kiadásokat**. A támogatási koncepció a következő főbb elemekből áll:

Pontrendszer: A támogatási rendszer egyik újdonsága a pontrendszer bevezetése, melynek előnye, hogy különböző skálán mérhető szempontok együttes érvényesítésére alkalmas. A legelső szempont, melyért a legtöbb pont jár az energiahatékonyság. Az adható pontok az épületek energetikai kategóriába sorolására épülnek, melynek módszertana jogszabályban rögzített.

Bónusz rendszer: Egyéb szempontok érvényesítésére alkalmas a bónusz rendszer. Bónusz pont adható minőségi, szociális, fenntarthatósági és egyéb szempontok alapján. A bónusz pontokon keresztül megjelenik a passzív házak támogatása. A bónusz pontoknak az is előnye, hogy könnyen módosítható és bármikor új szempontokkal bővíthető. A minőségi szempontok nem csak kritériumokban, hanem bónusz pontokban, azaz a tényleges támogatás mértékében is érvényesíthetők. Így például a Kiváló Építési Termék védjegyvel rendelkező termékekért többlettámogatás jár.

Területarányos szemlélet: A támogatás a korábbi gyakorlattól eltérően nem lakásokra, hanem EU-konform módon nettó fűtött alapterületre van vonatkoztatva, így elkerülhető az az abszurd helyzet, hogy ugyanannyi támogatást kap egy 40 m²-es és egy 80 m²-es lakás. Így megoldódik a lakásokon kívüli közös terek határoló szerkezeteinek felújításának kérdése is, sőt korlátozott mértékben a nem lakófunkciójú épületrészek is támogathatók (pl. földszinti irodák). Így valóban komplex felújítások valósulhatnak meg.

Pénzügyi eszközök: A különböző típuspályázatoknál különböző pénzügyi eszközök, finanszírozási megoldások alkalmazását javasoljuk. A vissza nem térítendő támogatás minden esetben megjelenik, az önrészre pedig a leggyakrabban támogatott hitel és hitelgarancia, esetleg visszatérítendő támogatás. Újdonság, hogy a hitel felvételére egyes esetekben jogosult lehet ESCO vállalat is, illetve új építés esetén

az építető is felvehet áthidaló jelleggel visszatérítendő támogatást. A többször megjelenő vissza nem térítendő támogatás céltámogatásnak minősül, adómentes egyszeri juttatás, adóalapot nem képez.

1. HAGYOMÁNYOS ÉPÍTÉSŰ LAKÓÉPÜLETEK FELÚJÍTÁSA ALPROGRAM

Célcsoport, kedvezményezettek

Ezen Alprogram az 1990 előtt épült (túlnyomórészt a mai hőtechnikai előírásoknak nem megfelelő) **energiapazarló hagyományos építésű családi és társasházakra terjed ki**. A vissza nem térítendő támogatás kedvezményezettje(i) a tulajdonos(ok). Az önrészre vonatkozó támogatott hitel felvételére a tulajdonosok vagy ESCO vállalatok jogosultak.

Kedvezményezettek száma, projekt méret

Magyarországon kb. 3,5 millió hagyományos építésű lakás van, a családok nagy része (legalább 8 millió ember) ilyen típusú otthonban él. Ezek legalább háromnegyede 1990. év előtt épült, átlagos alapterületük 90 m². Legalább 60%-os energiamegtakarítást lehetővé tévő felújítási projekt becsült költsége lakásonként 5 millió Ft (fajlagos felújítási költség: 55ezer Ft/m²)

Támogatási forma

A támogatás részben vissza nem térítendő támogatás. Az önrészre igénybe vehető támogatott hitel, mely mögé az állam hitelgaranciát is nyújt. Az önrész részben vagy egészben előtakarékosági programmal is fedezhető. Az önrészre vonatkozó támogatott hitel felvételét ESCO vállalat is átvállalhatja a lakóktól.

Támogatható tevékenységek

Minden olyan tevékenység, illetve tevékenység csomag támogatható, mely épület léptékben alkalmazható, és a 7/2006 (V.24.) TNM rendelet szerint számolható, mérhető energia-, illetve CO₂ emisszió megtakarítást eredményez. Mivel a vissza nem térítendő támogatás mértéke független az alkalmazott technológiától és a beruházási költségtől, a műszaki tartalom megválasztásában a pályázót a kiíró nem kívánja befolyásolni. A pályázók érdeke, hogy a leginkább költséghatékony műszaki megoldással érjék el a kívánt energiahatékonysági szintet. Tájékoztatásképpen megadjuk a fontosabb szóba jöhető tevékenységeket:

- Nyílászárók cseréje, üvegszerkezetek beépítése, cseréje abban az esetben, ha a beruházással érintett ingatlan fűtési rendszere szabályozott, illetve abban az esetben, ha a két beruházást egyidejűleg kívánják elvégezni. Nyílt égőjű vagy égésterű gázkészülékek esetén a nyílászáró csere csak azzal a feltétellel támogatható, hogy a helyiségek friss levegő ellátását biztosítani kell.
- Az épületek nyári hővédelmének javítása; árnyékoló, vagy árnyékvető szerkezetek beépítése; minősített zöld tető, zöld homlokzat alkalmazása (gépi hűtés, légkondicionáló berendezés nem támogatható),
- Homlokzatok, födémek, lehűlő felületek hőszigetelése abban az esetben, ha a beruházással érintett ingatlan fűtési rendszere szabályozott, illetve abban az esetben, ha a két beruházást egyidejűleg kívánják elvégezni,
- Fűtőkorszerűsítés és használati melegvíz ellátás korszerűsítése,
- Szabályozott, automatikusan működő légbevezető elemek kizárólag akkor, ha nyílt égésterű készülék van a lakásban, illetve akkor, ha a légtömör nyílászárók okozta penészképződési kockázat műszaki okok miatt hőszigeteléssel nem zárható ki (pl. műemlék épületek).
- Szellőzőrendszerek felújítása energiatakarékos ventilátorok beépítésével, szellőztető rendszerek hővisszanyerési hatásfokának javítása
- Hővisszanyerős szellőzőrendszerek, direkt vagy indirekt talajhőcserélős levegő előmelegítő rendszerek létesítése,
- Épületekhez kapcsolható megújuló energiaforrásokkal előállított hőenergia, vagy villamosenergia-termelő kapacitások létesítése (napkollektoros rendszerek, napenergiás léghevítés berendezései (légcsatorna, ventilátor), napelemes rendszerek biomassza tüzelésű kazánok, geotermikus

(termálvizes, talajszondás, talajkollektoros) hőszivattyúk, elszívott levegővel működő hőszivattyúk, szélenergia), hasznosítása.

Támogatás mértéke, pontérték, bónusz pontok

A vissza nem térítendő támogatás meghatározása pontrendszeren alapszik. Az alappontszám a projekt által elért energiahatékonyság javítástól függ, ez kiegészülhet minőségi, fenntarthatósági- és szociális bónusz pontokkal. A támogatás mértéke a pontszámok alapján úgy számolható ki, hogy szorozzuk a pontszámot az érintett épület elismerhető nettó fűtött összterületével, mely nem feltétlenül azonos az energetikai számításban szereplő nettó fűtött alapterülettel. Tehát:

$$\text{Támogatás mértéke} = (\text{alappontszám} + \text{bónusz pontok}) * A_{N, \text{elismert}}$$

A támogatás szempontjából elismerhető nettó fűtött alapterület

$$\text{A támogatás szempontjából elismerhető nettó fűtött alapterület} = \text{A lakóegységek elismerhető nettó fűtött összterülete} + \text{A közös részek elismerhető nettó fűtött alapterülete} + \text{A nem lakófunkciójú épületrészek elismerhető nettó fűtött alapterülete}$$

ahol:

A lakóegységek elismerhető nettó fűtött összterülete: a lakóegységek nettó fűtött alapterületeinek összege. Lakóegységenként – a ráeső közös részekkel együtt - maximum 130 m² értékkel szabad számolni. A nettó a falak nélküli, 1,9 m belmagasság feletti hasznos fűtött alapterületet jelenti.

A közös részek elismerhető nettó fűtött alapterülete: A lakásokon kívüli, lakófunkcióhoz köthető (folyosók, lift, lépcsőház, tárolók, személedobó) 1,9 m belmagasság feletti fűtött épületrészek nettó alapterülete. Maximális értéke a lakóegységek elismerhető nettó fűtött alapterületének 30%-a.

A nem lakófunkciójú épületrészek elismerhető nettó fűtött alapterülete: Az épülethez tartozó, nem lakófunkciójú (pl. földszinti irodák, üzletek) nettó fűtött alapterülete. Maximális értéke a lakóegységek és a közös részek együttes elismerhető nettó fűtött alapterületének 20%-a.

Pontok értéke A pontok javasolt értéke 2.600 Ft/pont. A pontszámok meghatározásához javasoljuk a korábbi pályázati rendszerek, különös tekintettel a Zöld Beruházási Rendszer már értékelt pályázatainak energetikai és költségelemzését. Javasoljuk a pontok értékének rendszeres aktualizálását az infláció, az árviszonyok alakulása és a pályázati rendszer tapasztalatai alapján.

Alappontszám²: Az alappontszám meghatározásához az eredeti és tervezett állapotok energiahatékonysági kategóriájának megállapítása szükséges. A két érték ismeretében a kapható pontszám a táblázatból kiolvasható.

Alappontszámok felújítás esetén³

Eredeti állapot	Felújított állapot				
	C 100%	B 95%	A 75%	A+ 55%	A++ 45%
I	-	3,5p	5,0p	7,8p	12,0p
H	-	3,0p	4,5p	7,1p	11,0p
G	-	2,6p	4,0p	6,5p	10,0p
F	-	1,8	3,5p	5,0p	8,8p
E	-	1,0	3,0p	5,0p	7,5p
D	-	-	1,5p	3,0p	5,0p
C	-	-	1,0p	2,0p	4,0p
B	-	-	-	1,6p	3,5p
A	-	-	-	-	3,0p

² Az alappontszámok évenkénti felülvizsgálatát javasoljuk, többek között az EU épületenergetikai és klímavédelmi szabályozásának figyelembevételével

³ A kategóriába sorolás a 7/2006 (V.24.) TNM rendeleten és a 176/2008 (VI. 30.) kormányrendeleten alapszik.

A pontokat a kategóriaugráshoz szükséges beruházási költség és a kívánatosnak ítélt progresszívan növekvő támogatási intenzitás függvényében határoztuk meg. A beruházási költségből és a támogatási intenzitásból kiszámoltuk az állami támogatás értékét és ezzel arányosan állapítottuk meg a pontszámokat. Megjegyezzük, hogy a pontértékek kb. olyan mértékű támogatás-intenzitást jelentenek, mint amekkora az elért energiamegtakarítás (azaz ha egy projekt 60%-os energiamegtakarítást ér el, 60% támogatásban részesül.)

Bónusz pontok

A bónusz rendszer célja, hogy lehetőséget teremtsen olyan szempontok érvényesítésére is, melyek a 7/2006 (V.24.) TNM rendeleten alapuló energetikai besorolási eljárás által nem mérhető. Előnye, hogy flexibilisen működtethető: a finanszírozási mechanizmus működése során bármikor új szempontokat lehet így az értékelési szempontok közé bevezetni, illetve a meglévő szempontok súlyát könnyen meg lehet változtatni. A bónusz pontok rendszere mind felújításnál, mind új építésnél alkalmazásra kerülnek.

Minőségi bónusz: minőségi bónusz akkor vehető igénybe, ha a beépítendő termékek vagy egy részük rendelkezik Kiváló Építési Termék védjeggyel (részletek: www.kivet.hu), illetve a tervező, a tanácsadó, az energetikus, továbbá a kivitelezői munkákat vagy azok egy részét akkreditált szakemberek végezték. A minőségi bónusz értéke attól függ, hogy az elismert beruházási költség mekkora hányadát teszik ki a minősített tételek. Meghatározása a következőképpen történik.

$$MB = \text{alappontszám} * MBH * (\text{akkreditált tételek költsége} / \text{összes elismerhető költség})$$

ahol

MB: minőségi bónusz pontszám

alappontszám: az energetikai ugrás alapján kapott pontszám

MBH = 0,3: minőségi bónusz hányados

akkreditált tételek költsége: az elismerhető bekerülési költség azon tételeinek összege, melyek KivÉT védjegyű termékekről, akkreditált tervezői és akkreditált kivitelezői munkadíjakról szólnak.

összes elismerhető költség: a beruházás számlákkal alátámasztott, a 8. függelék alapján elismerhető összköltsége

Vagyis, ha a beruházás kizárólag Kiváló Építési Termék védjeggyel rendelkező termékek alkalmazásával, akkreditált tervezőkkel és kivitelezőkkel történik, akkor az alappontszámot 30%-kal növeli a minőségi bónusz.

Szociális bónusz: A rendszer lehetőséget teremt bónusz pontokon keresztül szociális szempontok érvényesítésére. Egyes esetekben gondot okozhat az **önerő biztosítása, melyet a szociális bónusz megfelelő alkalmazásával** kompenzálni lehet. Ennek rendszere nem képezi jelen tanulmány tárgyát, de bármikor utólag kidolgozható és a finanszírozási mechanizmusba illeszthető. **Szociális bónusz javasolható a bérlakásokat tartalmazó épületekben**, a bérlakások száma szerint arányosítva. A szociális bónusz szempontrendszerénél célszerű figyelembe venni az adott lakóépület korát, tulajdonosi összetételét, házkezelő szervezeti formáját, a településen belüli megítélését (pl. szlömösödés), a regionális térségi megítélését (pl. elmaradt fejlesztésű, hátrányos helyzetű térség).

Fenntarthatósági bónusz: A rendszer lehetőséget teremt bónusz pontokon keresztül nem közvetlenül az energia-megtakarításhoz köthető, egyéb fenntarthatósági szempontok érvényesítésére (pl. ökológikus építőanyagok használata, hosszú élettartamú vagy újrahasznosító anyagok használata, helyi anyagok, erőforrások alkalmazása). Szintén pozitív preferenciát kell biztosítani az **autonóm működésnek** (víztakarékos megoldások, csapadékvíz-gazdálkodás, szürkevíz-visszaforgatás, természetközeli szennyvíztisztítás, szelektív hulladékgyűjtés és újrahasznosítás), továbbá a **kedvező mikro klimatikus hatásnak** (pl. zöldtető, zöldfal, fehértető stb.) A fenntarthatósági minősítésnek ki kell terjednie arra is, hogy a támogatásra kijelölt épület a településszerkezeti tervben hosszú távon megmarad-e. (A fenntarthatósági bónusz endszere nem képezi jelen tanulmány tárgyát, de bármikor utólag kidolgozható és a finanszírozási mechanizmusba illeszthető.)

Passzívház bónusz: Azon projektek, melyek megszerzik a KIVÉT-PHA Minőségi Passzívház védjegyet 2-4 bónuszpontot kapnak. Új építés esetén a „Kiváló Építési Termék – Passzívház Akadémia

Minőségi Passzívház” védjegyet megszerzett projektek a passzívház bonuszt 100 %-ban igénybe vehetik, míg a „Kiváló Építési Termék – Passzívház Akadémia Minőségi Passzívház Közeli Épület” védjegyet megszerzett projektek **a passzívház bonusz 25 %-át vehetik igénybe**. Komplex felújítás esetén a „Kiváló Építési Termék – Passzívház Akadémia Minőségi Passzívház Felújítás” védjegyet megszerzett projektek a passzívház bonuszt 100 %-ban igénybe vehetik.

Nyári hővédelem bónusz: A passzív, építészeti eszközökkel történő hővédelem ösztönzése uniós prioritás ugyan, de az energiahatékonysági kategóriákban ezek hatása mesterséges hűtéssel nem rendelkező épületek esetén nem jelenik meg. Ezért a hővédelmi intézkedések jutalmazását bónusz pontokkal szükséges megoldani. Nyári hővédelmi bónuszt azon felújítási projektek kaphatnak, melyekben a nyári átlagos túlmelegedés ($\Delta t_{b,nyár}$) a felújítás hatására legalább 0,5 °C-kal csökken. Új építés esetén akkor jár a nyári hővédelmi bónusz, ha a nyári átlagos túlmelegedés ($\Delta t_{b,nyár}$) 1,5 °C alatt van. A nyári hővédelmi bónusz értéke 1 pont. A csökkenést az épületenergetikai szakértő igazolja a 7/2006 (V.24.) TNM rendelet szabályai szerint. A számításokban felújítás előtt és után ugyanazt a nyári légcserét kell beállítani, hacsak nem valósul meg a projektben olyan műszaki megoldás, mely a nyári légcserét számításal kimutathatóan megváltoztatja (nyílászáró csere nem tekinthető ilyen megoldásnak).

2. PANEL REKONSTRUKCIÓS ALPROGRAM

Célcsoport, kedvezményezettek

Ezen Alprogram az iparosított technológiával épült, túlnyomórészt az 1990 előtt épült (túlnyomórészt távfűtéses, a mai hőtechnikai előírásoknak nem megfelelő) **energiapazarló többemeletes társasházakra terjed ki**. A vissza nem térítendő támogatás kedvezményezettje(i) a tulajdonos(ok). Az önrészre vonatkozó támogatott hitel felvételére a tulajdonosok vagy ESCO vállalatok jogosultak.

Kedvezményezettek száma, projekt méret

Magyarországon kb. 730 ezer panel lakás van, a városi lakosság közel fele ilyen típusú otthonban él. E lakások átlagos alapterülete 55 m². Legalább 60%-os energiamegtakarítást lehetővé tévő felújítási projekt becsült költsége lakásonként 2,3 millió Ft (fajlagos felújítási költség: 42ezer Ft/m²)

Támogatási forma

Ua., mint Hagyományos Építésű Lakóépületek Felújítása Alprogramnál.

Támogatható tevékenységek

Ua., mint Hagyományos Építésű Lakóépületek Felújítása Alprogramnál.

Támogatás mértéke, pontérték, bónusz pontok

Ua., mint Hagyományos Építésű Lakóépületek Felújítása Alprogramnál.

3. KÖZÉPÜLET REKONSTRUKCIÓS ALPROGRAM

Célcsoport, kedvezményezettek

Ezen Alprogram az 1990 előtt épült (túlnyomórészt a mai hőtechnikai előírásoknak nem megfelelő) **energiapazarló hagyományos építésű és paneles állami és önkormányzati tulajdonú, közfunkciójú épületekre terjed ki** (oktatási-nevelési intézmények, eü., szociális intézmények, hivatalok, kulturális, sport, szabadidő intézmények stb.)

Kedvezményezettek száma, projekt méret

Magyarországon kb. 50ezer közintézményi épület van, ezek túlnyomó része 1990. év előtt épült, átlagos alapterületük 1200 m². Legalább 60%-os energiamegtakarítást lehetővé tévő felújítási projekt becsült költsége épületenként 67 millió Ft (fajlagos felújítási költség: 55ezer Ft/m²)

Támogatási forma

Középületek korszerűsítésében az ESCO vállalatoknak kulcsszerepet kell adni, ugyanis ezen a területen az ESCO-k hatékonyan tudnak működni. A támogatási forma kamattámogatott hitel és hitelgarancia ESCO konstrukcióban. A támogatott hitel felvételére a tulajdonos (fenntartó) vagy ESCO vállalatok jogosultak. Az ESCO-k részvételét az Energiahatékonysági Ügynökség felügyeli.

Támogatható tevékenységek

Minden olyan tevékenység, illetve tevékenység kombináció támogatható, mely épület léptékben alkalmazható, és a 7/2006 (V.24.) TNM rendelet szerint számolható, mérhető energia-, illetve CO₂ emisszió megtakarítást eredményez. Ezek lényegi köre a következők:

- Nyílászárók cseréje, üvegszerkezetek beépítése, cseréje abban az esetben, ha a beruházással érintett ingatlan fűtési rendszere szabályozott, illetve abban az esetben, ha a két beruházást egyidejűleg kívánják elvégezni. Nyílt égőjű vagy égésterű gázkészülékek esetén a nyílászáró csere csak azzal a feltétellel támogatható, hogy a helyiségek friss levegő ellátását biztosítani kell.
- Az épületek nyári hővédelmének javítása, árnyékoló, vagy árnyékvető szerkezetek beépítése (gépi hűtés, légkondicionáló berendezés nem támogatható),
- Homlokzatok és födémek vagy más lehülő felületek hőszigetelése abban az esetben, ha a beruházással érintett ingatlan fűtési rendszere szabályozott, illetve abban az esetben, ha a két beruházást egyidejűleg kívánják elvégezni,
- Fűtőkorszerűsítés és használati melegvíz ellátás korszerűsítése,
- Szellőző rendszerek felújítása energiatakarékos ventilátorok beépítésével,
- Hővisszanyerős szellőzőrendszerek, direkt vagy indirekt talajhőcserélős levegő előmelegítő rendszerek létesítése,
- A beépített világítás korszerűsítése,
- Intelligens épületautomatizálási rendszerek létesítése,
- Épületekhez kapcsolható megújuló energiaforrásokkal előállított hőenergia, vagy villamosenergia-termelő kapacitások létesítése (napkollektoros rendszerek, napelemes rendszerek, biomassza tüzelésű kazánok, geotermikus hőszivattyúk, szélenergia), hasznosítása.

Támogatás mértéke pontérték, bónusz pontok

A támogatás intenzitás mértéke = elért energiamegtakarítás – 20%. Az energia megtakarításnak legalább 50%-ot kell elérnie. A támogatás intenzitás bónuszpontokkal növelhető:

Minőségi bónusz: További +5% minőségi bónusz támogatás jár azon termékekre, melyek Kiváló Építési Termék minősítéssel rendelkeznek. Azokra a tervezői, kivitelezői munkákra, melyet akkreditált tervező, kivitelező végez, szintén jár a +5% minőségi bónusz támogatás.

Szociális bónusz: Hátrányos helyzetű régiók, ÖNHKI-s települések esetén további bónusz adható. (max. 5%)

Fenntarthatósági bónusz: A rendszer lehetőséget teremt nem közvetlenül az energia-megtakarításhoz köthető, egyéb fenntarthatósági szempontok érvényesítésére (pl. ökológikus építőanyagok használata, helyi anyagok, erőforrások alkalmazása). (Max. 5%)

Passzívház bónusz: Amennyiben az épület megszerzi a passzívház minősítést jogosult további 5% passzívház bónusz támogatásra.

Nyári hővédelem bónusz: A passzív, építészeti eszközökkel történő hővédelem ösztönzése uniós prioritás ugyan, de az energiahatékonysági kategóriákban ezek hatása mesterséges hűtéssel nem rendelkező épületek esetén nem jelenik meg. Ezért a hővédelmi intézkedések jutalmazását bónusz támogatással szükséges megoldani (max. 5%).

4. ENERGIATAKARÉKOS ÚJ ÉPÍTÉS ALPROGRAM

Célcsoport, kedvezményezettek

Az új építésű otthonok támogatásának célja az előírásoknál energetikailag hatékonyabb építés ösztönzése. A mai magyar követelmény a C kategória, amit új építésű épületek esetén kötelező betartani. Mivel a B kategória csak 5%-kal jobb, mint a C, ezért az A, A+ és A++ kategóriát kell támogatni. Új építésű lakóépületek esetén a támogatás kedvezményezettje(i) a tulajdonos(ok). Amennyiben a tulajdonos személye a pályázat benyújtásakor nem ismert, akkor az építető jogosult a támogatási

összeget felvenni visszatérítendő támogatás formájában. A visszatérítendő támogatást az épület értékesítését követően az építető köteles visszafizetni. Ezt követően az összeget a tulajdonos(ok) visszaigényelhetik, és az igény benyújtásától számított 60 napon belül vissza nem térítendő támogatás formájában automatikusan megkapják. (A támogatás továbbértékesíthető, lakhatási joghoz kapcsolódó vagyoneértékű jog.)

Kedvezményezetttek száma, projekt méret

Magyarországon hosszabb távon évente 30-40ezer új lakás építésére lenne szükség; az utóbbi években ez a 15ezer db-t sem éri el. Az új lakások növekvő hányadának kell megfelelnie az EU alacsony energiafogyasztású épületekre meghatározott normáinak. 2020-ig összesen 220ezer új energiatakarékos otthont kell létrehozni; ez legalább 750ezer embert érint. A lakások átlagos alapterülete 75 m²; az energetikai követelményszintet meghaladó beruházások költsége lakásonként 12 millió Ft. (fajlagos beruházási költség: 160ezer Ft/m²)

Támogatási forma

A támogatás **vissza nem térítendő támogatás** formájában történik. A támogatás alapja itt is a pontrendszer, az adható alappontszámok az elért energiahatékonysági szinttől függenek az alábbiak szerint.

Célállapot		
A	A+	A++
75%	55%	45%
1,5p	4p	8p

Támogatható tevékenységek

Ua., mint Hagyományos Építésű Lakóépületek Felújítása Alprogramnál.

Támogatás mértéke, pontérték, bónusz pontok

Ua., mint Hagyományos Építésű Lakóépületek Felújítása Alprogramnál.

d) Kapcsolódó intézkedések ismertetése

SZÜKSÉGES SZABÁLYOZÁSI VÁLTOZÁSOK

A Program hatékony lebonyolítása az alábbi – többek között EU jogharmonizációs követelményeknek is megfelelő - jogszabályi változtatásokat teszi szükségessé:

- 7/2006. (V.24) TNM rendelet az épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról
- 176/2008 kormányrendelet az épületek energetikai tanúsításáról
- 2078/2008. (VI. 30.) Korm. határozat az épületek energetikai jellemzőinek javítását célzó kormányzati intézkedésekről
- 323/2007. (XII.11.) Korm. rendelet az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és annak Kiotói Jegyzőkönyve végrehajtási keretrendszeréről szóló 2007. évi LX. törvény végrehajtásának egyes szabályairól
- 121/2009. (VI.11.) Korm. rendelet az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és annak Kiotói Jegyzőkönyve végrehajtási keretrendszeréről szóló 2007. évi LX. törvény végrehajtásának egyes szabályairól szóló 323/2007. (XII.11.) Korm. rendelet módosításáról

JAVASOLT INTÉZMÉNYI HÁTTÉR

Irányítás - stratégiai koordinációs szerv: Pillanatnyilag 4 minisztérium érintett az épületenergetika és a megújuló energiaforrások területén. Az irányítási feladatot célszerű egy az NFM és az NGM által vezetett tárcaközi bizottság kompetenciájába utalni. A központi szerv feladata a finanszírozási mechanizmus működésének rendszerszintű koordinálása, valamint a pályázatokkal kapcsolatos döntések meghozatala.

Végrehajtás - pályázatkezelő központ, regionális egységek: A rendszermenedzsment, a pályázatok elbírálása, nyilvántartása és monitoringja a pályázatkezelő központban, illetve – a várhatóan nagyobb pályázatszám miatt, – annak regionális egységeiben történik. (Pl. Energiahatékonysági Ügynökség)

Pályázatfejlesztés - mentorok hálózata: Az EÉP Program akkor lehet a korábbi támogatási rendszereknél lényegesen nagyobb áteresztő képességű rendszer, ha képes a pályázókhoz közvetlenül eljutni, illetve minden egyes pályázatot elejétől a végéig figyelemmel kísérni és támogatni. Ehhez szükséges kiépíteni egy decentralizált pályázat támogató rendszert, a mentorok hálózatát, melynek tagjai a versenyszférából kerülnek ki. A mentori rendszer lényege, hogy a mentorok által gondosan és szakszerűen előkészített pályázatok rövid átfutási időt eredményeznek a döntéshozóknál (pl. nem kell hiánypótolni, pályázatokat érvényteleníteni), így lényegesen rövidíthető a pályázatok átfutási ideje. A mentorok abban érdekeltek, hogy a pályázati követelményeknek megfelelő, minél hatékonyabb projektek fejlesszenek. Ők a kapcsolattartók a végfelhasználók és a pályázatkezelő szerv között. Közbeszerzés útján választják ki a mentorokat, működésüket az állam finanszírozza jutalék rendszerben. Amennyiben az ő hibájukból nyer egy arra jogosulatlan pályázat, akkor a mentor köteles kártérítést fizetni. Ehhez ki kell építeni a mentorokra vonatkozó kötelező felelősségbiztosítás rendszerét.

Monitoring - független ellenőrző testület, helyszíni ellenőrzés: A pályázati rendszer egészének működésének tisztaságát, hatékonyságát egy civil, szakmai és állami szereplőkből álló testület végzi. Ez a testület elemzi a pályázatokkal kapcsolatos statisztikai értékeléseket is. Ha szükséges, javaslatokat tesz a rendszer javítására. Nagyon szoros, központi műszaki kontrollt kell biztosítani; többek között a panel épületeknél, önkormányzati ingatlanoknál folyamatosan; kisebb létesítményeknél, családi házaknál szűrőpróba szerűen, de legalább a beruházások 20%-át elérve.

Forráskoordináció - Zöld Bank: Az épületek energiahatékonyságának javítására különböző források állnak rendelkezésre. Ezen források nagyságrendje, a hozzájuk kapcsolódó követelményrendszer, a rendelkezésre állás időbeni ütemezése eltérő, ezért eddig források összevonására, átcsoportosítására nem volt lehetőség. Ezt a jogszabályi háttér is akadályozta. A jogszabályi háttér átdolgozásával **meg kell teremteni egy olyan központi forráskoordináció rendszerét**, mely képes a különböző forrásokat összevontan kezelni, ezáltal nagyobb biztonság, folytonosság valósulna meg. Megjegyezzük, hogy a Magyar Fejlesztési Bank különböző finanszírozási konstrukciókkal eddig is nyújtott kedvezményes kamatozású kiegészítő hitelt az állami pályázatokhoz illetve az ilyen pályázatokon kívüli beruházásokhoz, mely a Zöld Bank koncepció gyakorlati kidolgozásához alkalmas tapasztalati háttérrel adhat. A központi forráskoordináció egy újonnan létrehozandó állami tulajdonú non-profit bank, a Zöld Bank hatásköre lenne. A Zöld Bank épületenergetikai feladatai a következők:

- Központi forráskoordináció
- Befektetői Alap létrehozása és kezelése, amely kockázati tőket helyezne el olyan területekre, ahol a versenypiac biztosítaná a befektetés megterülését.
- Alprogramokhoz tartozó pénzügyi konstrukciók kialakítása.
- A benyújtott hitelkérelmek kezelése, a hitelezés menedzselése, hitelnyújtás. A Zöld Bank kapcsolattartó, döntés előkészítő szerve a mentor.
- Visszatérítendő és vissza nem térítendő támogatások menedzselése.

A finanszírozási módozatok, termékek kidolgozása során nem hagyható figyelmen kívül, hogy míg a bankok általában jelentős saját erőt kívánnak meg, addig a lakosság öngondoskodási, megtakarítási hajlama, sokszor képessége alacsony. Javasoljuk a **lakás-előtakarékossági rendszerek kiterjesztését**, melyek legnagyobb előnye, hogy a lakosság jelentős rétege számára már bebizonyította, hogy érdemes takarékoskodni. Az LTP, illetve LTP-vel kombinált finanszírozási konstrukciók az évtizedes tapasztalat szerint hatékonyan alkalmazhatók családi házak, társasházak, lakásszövetkezetek épületeinek felújítására is.

A finanszírozás kérdéskörébe tartozik az a tény is, hogy a teleszerű többszintes lakóépületeknél (döntően társasházi, lakásszövetkezeti épületeknél) a kezelő szervezetek – a jelenlegi tulajdonosok sajátos jövedelmi helyzetére is tekintettel - nem képezték kielégítő mértékű felújítási alapot

(társasházaknál ez elő sincs írva), így a korszerűsítési programokhoz előírt sajáterőt is hitelből kell finanszírozni. A hitelfelvételt azonban nagyban akadályozza e házközvetítő szervezetek azon sajátossága, hogy a felveendő hitel mértékével arányosan hitel(garancia) biztosítékot nyújtani – a tulajdoni viszonyok miatt - nem tudnak. Mindezekre tekintettel **javasoljuk egy létrehozandó hitelgarancia háttérintézménynek a lehetőségét** is, amivel jelentősen segíthető és ösztönzővé tehető egyrészt az önerő előtakarékossági érdekltségének fellesztése, másrészt kedvezőbbé és biztonságosabbá válik a hitelnyújtás és felvétel is.

e) Hasonló intézkedésekkel kapcsolatos korábbi hazai/ÚMFT-s/nemzetközi tapasztalatok bemutatása

Nemzeti Energiatakarékossági Program (NEP): lakossági pályázati rendszer volt nem panelos lakóépületek, vagy akár lakóegységek korszerűsítésére, megújuló rendszerek létesítésére. Előnye, hogy nagyon egyszerű volt benyújtani a pályázatot, és akár egyetlen lakás is pályázhatott, szakértő bevonására sem volt szükség. Hátránya viszont, hogy a projektek mérhetősége nem volt biztosítva, gyakorlatilag sem energiamegtakarítást, sem CO₂ csökkentést nem kellett számolni vagy mérni. Ezért a pályázati rendszer hatékonysága sem volt mérhető és egyáltalán nem voltak beépítve hatékonysági ösztönzők. A NEP beruházások esetében a kedvezményezettek 5 %-ánál történt utólagos helyszíni ellenőrzés. A NEP 2009 közepén megszűnt és felváltotta a ZBR Klímabarát Otthon Program.

Panel Program: az iparosított technológiával létesített lakóépületek felújítását célzó programra csak egész lakóépületek vagy dilatációval határolt épületrészek pályázhattak. Vagyis ezek viszonylag nagy projektek voltak, ezért az elvárások is szigorúbbak voltak. Szükséges volt épületenergetikai szakértő bevonása, és nagyon komoly és költséges pályázat-előkészítő tevékenységet igényelt. A pályázatírás költsége akár 2-5%-a volt a teljes beruházási költségnek. Nagyon lecsökkentette a pályázati kedvet, hogy sok nagy költséggel járó dokumentumot már a pályázási fázisban be kellett szerezni. Előnye volt a mérhetőség, bár az elért eredmények kiértékelése, összesítése meglehetősen korlátozott szinten történt meg. Hatékonysági ösztönzők nem voltak a rendszerbe beépítve egészen 2009 közepéig, amikor a Zöld Beruházási Rendszer (ZBR) ernyője alá került. A ZBR több újdonságot vezetett be, többek között a klímabónuszt, mely a C kategóriánál jobb energetikai kategória esetén kiegészítő támogatást jelentett. Megjelent a KESZ program előírt használata az energetikai és CO₂ számításokra. A ZBR Panel Programot a legtöbb kritika az pályázatkezelés szervezetlensége miatt érte.

ZBR Klímabarát Otthon Program: A 2010 elején indult, nem panelos lakóépületeket támogató program leginkább a ZBR Panel Programra hasonlít, de több ponton egyszerűbb. Törekszik a komplexitásra bár még nem kötelező jelleggel, részét képezi a klímabónusz és a KESZ számítás, illetve elsőként bekéri az energetikai tanúsítványt, de sajnos nem megfelelő módon. Megjelent a KIVÉT védjeggyel jelölt termékek előnyben részesítése, de ennek feltételrendszere nincs kidolgozva. Legtöbb kritika azért éri, mert a megnyitott támogatási keret irreálisan alacsony, nincs összhangban az ambiciózus célokkal.

Környezet és Energia Operatív Program (KEOP 5.3.0/a, b, 4.2/a és 5.2/a): A nem lakóépületeket támogató program legnagyobb erénye (pályázói szempontból) a magas támogatási intenzitás. Akár 70-80%-os támogatás is igényelhető bizonyos épülettípusokra. A pályázat benyújtásakor érvényes építési engedéllyel kell rendelkezni, bonyolult megvalósíthatósági tanulmányt kell elkészíttetni. A bonyolult uniós szabályozások miatt nagy terjedelmű adminisztráció jellemzi a rendszert (mellékletek, 120 oldalas útmutató). Mivel a pályázatok nyeresési esélye kicsi, ezért sokan nem vállalják be a magas pályázat előkészítési költségeket. A pályázat elbírálása hónapokig is eltarthat. Ráadásul a Közép-Magyarországi régióban nem támogathatók a megújuló rendszerek. A speciális eseteket nem tudják kezelni az „automatizált” energetikai mellékletek. A pályázatban bekért indikátorok nem egzaktul meghatározhatóak (a számítások módja alapján torzulhatnak sok esetben, amit nem lehet ellenőrizni).

Cseh Zöld Beruházási Rendszer (Zelena Usporám): A nálunk kevésbé ismert, több szempontból példaértékű cseh támogatási rendszert hosszú távra tervezték és emellett legfőbb erénye, hogy bevezeti a decentralizált pályázatkezelő intézményrendszert (az angol rendszer is ilyen). A regionális irodákban

kell a pályázatot benyújtani, ott segítenek a pályázónak és addig nem fogadják be a pályázatot, amíg nem hibátlan. Gyakorlatilag nincs formailag hibás pályázat. Másik nagy erénye az akkreditált termékek és kivitelezők rendszerének bevezetése. A rendszer alprogramokra oszlik, ahol bizonyos, kiírásban rögzített intézkedéscsomagokkal lehet fix támogatásra pályázni. A fix támogatás Magyarországon az épületenergetika területén ismeretlen, minden eddigi rendszer költségarányos támogatást alkalmazott. A fix támogatás előnye, hogy hatékonyságra ösztönöz. A cseh rendszer hátránya, hogy a termék- és kivitelezői akkreditáció nem elsősorban a termék minősége, hanem a cég „tisztasága” alapján történik. Hátrálynak tekinthető az is, hogy csak vissza nem térítendő támogatást ad, illetve nem igazodik az uniós épületenergetikai tanúsítási rendszerhez.

Oszták támogatási rendszer: Ausztriában többféle rendszer létezik, a régióknak saját rendszereik vannak. Az államilag működtetett Konjunkturprogramme komplexen kezeli a gazdaságélénkítést, melyben az épületenergetika és a megújuló energiaforrások kulcsszerepet kapnak. Az adóprogrammal összekapcsolt kedvezményes hitelnyújtásra és vissza nem térítendő támogatásra épülő rendszer egyik elemét részletesen elemeztük, a „Konjunkturpaket Thermische Sanierung Betriebe” (Élénkítőcsomag ipari épületek energetikai felújítására) alprogramot. A pályázó itt is alcsomagok közül választhat, ahol költségarányos támogatásra jogosult, de bizonyos hatékonyságra törekvés is be van építve (két csomag esetén +10% konjunktúrabónusz). A pályázatokhoz energiatanúsítvány szükséges, de engedélyezési tervdokumentáció nem. A támogatási intenzitás 30-40%, de az egyéb ösztönzőkre, pl. a hitelkonstrukciókra is nagy hangsúlyt fektetnek.

f) alternatíva-elemzések

Az EÉP komplex támogatási rendszerének egyetlen **lehetséges alternatívája a jelenlegi ZBR támogatási rendszer továbbvitele**. Bár a ZBR-ben végre megjelent az energia tanúsítvány, hátránya, hogy nem ösztönöz kellő mértékű felújításra. Fenntartja a pazarló, költséges energiafogyasztást, és megengedi, hogy a következő évben ismét pályázhasson a lakás! Nem vizsgálja a gazdaságosságot, akkor is támogat ha, annak semmi értelme, mert a lakást inkább bontani kellene. A Zöld Beruházási Rendszerrel kapcsolatban általános probléma, hogy nem felel meg a vele szemben támasztott nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeknek: a műszaki, pénzügyi és környezetvédelmi addicionalitás elvének. Másik probléma az, hogy a pályázat előkészítési költségei, valamint a beruházáshoz szükséges tervezői, szakértői, műszaki ellenőri költségek nem minősülnek elszámolhatónak, ezért az egyébként viszonylag magas támogatási intenzitás ellenére sokan szkeptikusan állnak a pályázathoz. További jelentős hátrány a EÉP-hez képest, hogy a ZBR nem kezeli egységesen a különböző épülettípusokat, nem támogatja a középületeket és az új építést sem. Szintén gond, hogy nem „skalázható” a támogatás-intenzitás, nem vizsgálják a pályázatok megalapozottságát, az ellenőrzési és számonkérési mechanizmus gyenge lábakon áll, jelenleg is kizárólag adminisztratív tevékenységnek tekinthető.

4. Kockázatok feltárása

Legnagyobb kockázat egy túlburjánzó, bonyolult, bürokratikus, a pályázókat „taszító” rendszer felépítése. A kockázat kezelésre javasolt lépéseket a 1. mellékletben tüntettük fel

5. Politikai hozamok bemutatása

Az elmúlt években az épületenergetikai célok megvalósítására **nem került megfogalmazásra egységes állami program**, ehelyett a különböző minisztériumok irányítása alatt, egymástól elszigetelt akciók valósultak meg. Az Állami Számvevőszék 2010. augusztusi értékelése is rávilágított, hogy a programokra jellemző az állami (és önkormányzati) támogatási források bizonytalansága, a megvalósításuk folytonosságának hiánya, az elbürokratizált eljárások. Az alacsony lakásépítési ütem, az elégtelen felújítási források azt eredményezik, hogy **a lakosság jelentős részének nincsen valódi**

esélye életkörülményeinek javítására, otthonaik üzemeltetési költségeinek csökkentésére, drámaian növekszik az energiaszegénység és a lakásviszonyok egyenlőtlensége. Az épületek energiafogyasztásának mérséklése nemzetstratégiai jelentőségű, ugyanis egyszerre csökkenti hazánk import energiaforrásoktól való függőségét, mérsékli a külkereskedelmi mérleghiányt, javítja a versenyképességet, mérsékli a családok és a közintézmények energia számláit (ezáltal tehermentesíti a költségvetést), munkahelyet teremt, elősegíti a hazai építőipari kkv szektor megerősítését és hozzájárul a klímavédelem területén vállalt nemzetközi kötelezettségeink teljesítésében.

Az épületenergetika az EU közösségi politikáinak **egyik fő prioritási területe.** Az épületek energiahatékonyságáról szóló – EU irányelv (EPBD) többek között előírja, hogy 2020 után (közintézmények esetében 2018 után) csak közel nulla energiafelhasználású épületek épülhetnek. Szintén kötelező előírás, hogy 2012-től nem támogatható olyan új építés, vagy felújítás, mely nem teljesíti - a Bizottság által előírt - minimumkövetelményeket. Míképpen az EU 2009 márciusi Európai Gazdasági Fellendülési Terve is előírja a tagországoknak az alacsony CO₂ kibocsátású gazdaság és társadalom felépítése kapcsán az épületek energetikai korszerűsítését, és az **ezzel összefüggő munkaerőpiaci élénkítést.**

Hatás az államháztartásra: Az új beruházások jelentős többlet ÁFA, SZJA bevételt jelentenek. A felújítások miatt **csökkenne a közszféra energiaköltsége** (középületek felújítása esetén) a többletfoglalkoztatás miatt pedig a szociális kiadások. Az államháztartási kiadások legnagyobb részét nem a beruházási költségek jelentik, hanem az el nem fogyasztott energia után kieső adók (ÁFA, energiaadók). Az adórendszer átalakításával e kieső adók részben pótolhatók.) A kezdeti években jelentkező államháztartási hiány mérsékelhető, ha eleinte kevesebb lakóépület és több középület kerül felújításra. **A középületek esetében az állami (önkormányzati) energiaszámlák jelentős csökkenése már a beruházás évében ellensúlyozza az állami ráfordításokat!**

Hatás a foglalkoztatásra: Az építőiparban az energiatakarékos felújításhoz és új építéshez jelentős mennyiségű képzett (de nem felsőfokú végzettségű) munkaerőre, szakmunkásra, segédmunkásra van szükség. A szakértői számítások szerint a fenti forgatókönyv megvalósulása esetén az EÉP program által generált **foglalkoztatási lehetőségek körülbelül a fele az alacsony képzettségű munkaerőt érintik** (betanított és segédmunka), ez kiemelkedően jó arány az egyéb állami beavatkozásokhoz képest. Kb. 30.000 új munkahely keletkezhet az építőiparban és legalább ugyanennyi más ágazatokban; 70%-ot meghaladó megtakarításoknál további 20-30 ezer új munkahely jöhet létre.

Hatás a gazdasági versenyképességre, KKV fejlesztésre: az EÉP Program élénkíti az építési termékek, épületgépészeti anyagok, gyártását, megújuló-energiák alkalmazását elősegítő technológiák elterjedését. A végrehajtás hangsúlyos eleme lehet a minősített anyagok és technológiák alkalmazása, mely segíti a hazai KKV-k gazdasági versenyképességét. Az épületenergetikai fejlesztések ösztönzése kiváló lehetőséget jelent a gazdaság élénkítésére rövidtávon (akár egy éven belül) az építőipari kis és középvállalkozások megrendeléseinek növelése által, és 3-5 éven belül pedig a lakossági fogyasztás növekedése miatt, amelynek forrását a fejlesztések miatt képződő energia-költség megtakarítás kínálja majd.

Keresleti, belgazdasági hatások: A program feltételrendszerének megfelelő kialakításával olyan lakossági kereslet támasztható, amely lökést adhat a hazai zöldiparnak is, amennyiben az állam a vállalkozásfejlesztési források irányításával hozzásegíti (kapacitás- és termékfejlesztési támogatással) ezt a szegmenst a lehetőség kihasználásához. A magyarországi vállalkozások előnye növelhető a fenntarthatósági szempontokat figyelembevevő zöld közbeszerzés alkalmazásával is, illetve hozzájárul a innovációval, K+F-el kapcsolatos törekvésekhez. Megfelelően integrált megközelítéssel egy nemzetközileg is versenyképes új magyar ipari szektor építhető ki, amely egy kitörési pontot jelenthet a válsággal küzdő magyar gazdaságnak. A Program szervezése, pályázóbarát kialakítása mérsékli a bürokráciát, segíti a tartozási lánc mérséklését és az építési piacon uralkodó silány minőségű, többnyire import termékek helyettesítését hazai vállalkozások által előállított minőségi termékekkel és szolgáltatásokkal

Energiagazdálkodási és éghajlatvédelmi hatások- A számítások szerint a nemzetközi éghajlatvédelmi kötelezettségek teljesítéséhez legalább 50%-os átlagos energia-megtakarításra van

szükség. A becslések alapján már 2015-re 30 PJ energia-megtakarítás vetíthető előre, mely kb. 20 %-kal csökkenti a földgáz-függőségünket. **A várható CO₂ kibocsátás-csökkentés 2015-re kb. 3 millió tonna/év, amely tovább javítja kvótakereskedési pozícióinkat.**

Növekvő életszínvonal, gyarapodó nemzeti vagyon: A fenti beruházások a lakossági és köztulajdonú értékeknek jelentős növekedését is fogja eredményezni. A lakosságnak az önerő finanszírozásához jellemzően hitel igénybevételére lesz szüksége, illetve önfinanszírozó alapok létrehozatalára. Ugyanakkor a megtakarított energiaköltség a hitel visszafizetése után (3-10 év a beruházás jellemzőitől függően) többlet lakossági fogyasztásként fog jelentkezni. A többletfogyasztás jelentősen élénkítheti a hazai fogyasztást, ezen keresztül további munkahelyeket teremthet.

Szemléletformálás és állami példamutatás: Lényeges, hogy a köz(szolgáltatást végző)intézmények (hivatalok, iskolák, eü. intézmények stb.) élen járjanak a programban. Szintén lényeges összetevője a példamutatásnak a közbeszerzéseknek a fenntarthatósági szempontok figyelembevételével történő mielőbbi átalakítása. Lényeges, hogy megfelelő lakossági tájékoztató kampány biztosítsa az energiafogyasztói érdekeltség kialakítását.

6. Kapcsolódás a kormányprogramhoz, más kormányzati stratégiákhoz

A Kormányprogram rögzíti, hogy egy országos energiahatékonysági programnak elő kell segítenie az építőiparban az „**energiahatékony épületekre irányuló európai kezdeményezés**” megvalósulását, oly módon, hogy annak végrehajtása támogassa többek között a zöldtechnológiák elterjesztését, az éghajlatvédelmi vállalásaink teljesítését, a munkahelyteremtést és a vállalkozásösztönzést. A Program **kapcsolódik a Kormányprogram munkahely-teremtési törekvéseihez** is: az építőiparban az energiatakarékos felújításhoz és új építéshez jelentős mennyiségű képzett (de nem felsőfokú végzettségű) munkaerőre van szükség (ld. részletesen várható eredmények alatt). A Program lendületet ad a zöld ipar területén tevékenykedő vállalkozásoknak is (pl. magas teljesítményű építési termékek, technológiák alkalmazása és elterjesztése), hozzájárul a Kormányprogram innovációval, K+F-el kapcsolatos céljaihoz. A Program által támogatott kereslet javítja a hazai építőipari kis- és középvállalkozások versenyképességét, talpra állítja az építésgazdaság tervezői, gyártói, kivitelezői, kereskedői stb. kapacitásait. A Program szervezése, pályázóbarát kialakítása mérsékli a bürokráciát, segíti a tartozási lánc mérséklését és az építési piacon uralkodó silány minőségű, többnyire import termékek helyettesítését hazai vállalkozások által előállított minőségi termékekkel és szolgáltatásokkal. Az épületenergetika stratégiai szintű kérdéseit illeszteni szükséges többek között a Fenntartható Fejlődés Stratégiával, a II. Nemzeti Környezetvédelmi Program éghajlatváltozási akcióprogramjában vázolt célkitűzésekkel, valamint a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiával is.

7. Illeszkedés a jelenlegi fejlesztéspolitikai keretekhez

Az EEP támogatási koncepciójának középpontjában az energiamegtakarítás-arányos támogatás intenzitás áll. Számos tanulmány és nemzetközi gyakorlati tapasztalat támasztja alá, hogy egy **ez támogatási logika vezet az elérhető legtöbb új munkahelyhez**, a legnagyobb mértékű KKV versenyképességi hatásra, ezáltal **jelentős előrelépést jelent a jelenlegi ÚMFT gyenge multiplikatív hatású fejlesztésekhez képest.**

Az EEP konkrét eszközöket javasol a **hazai piac EU-konform védelmére.** A minőségi védjegyek figyelembevétele, a bónusz-rendszer lehetőséget biztosít a hazai gyártói, kivitelezői kapacitások megerősítésére, ezáltal összhangban áll a jelenlegi fejlesztéspolitikai keretekkel.

A **finanszírozási források** (középvállalkozás esetében) többek között KEOP források átcsoportosításával biztosíthatók, a közösségi célú lakóépület rekonstrukció (pl. panel) részben ROP forrásból is finanszírozható. A ZBR forrásokat mind a hagyományos, mind a panel rekonstrukcióra érdemes fókuszálni, az új építésre pedig az egyéb hazai források biztosíthatnak fedezetet.

8. A végrehajtás intézmény- és eljárásrendjével kapcsolatos elvárások

A nagy átbocsátóképességű komplex pályázati rendszer újfajta szervezeti hátteret, működési mechanizmust igényel, melyet a 3d. fejezetben mutattunk be. A végrehajtás szempontjából a következő főbb elvárások azonosíthatók:

MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS

Termékek, szolgáltatók és kivitelezők akkreditációs rendszere. A pályázati rendszer tisztasága, átláthatósága, a pályázatkezelés egyszerűsítése érdekében szigorú minőségi kritériumok vonatkoznak a beruházások során beépíthető anyagokra, az alkalmazható tervezőkre, kivitelezőkre. Csak olyan termékek építhetők be, melyeket a pályázati rendszerben akkreditáltak⁴. Csak olyan tervezők végezhetnek tervezői tevékenységet, akiket a pályázati rendszerben akkreditáltak. Csak olyan kivitelező vállalatok végezhetnek kivitelezői tevékenységet, akiket a pályázati rendszerben akkreditáltak. Lényeges, hogy az a kivitelező, aki megszegi a legális foglalkoztatással, bejelentett munkaviszonnyal megvalósuló kivitelezés előírásait, az elveszítse az akkreditációját. Csak olyan épületenergetikai szakértő jöhet szóba mentornak, akit a pályázati rendszerben akkreditáltak.

Kiváló Építési Termék - minőségi bónusz. Az ún. minőségi bónusz rendszer arra ösztönzi a pályázókat, hogy az akkreditált termékek, tervezők és kivitelezők csoportjain belül a legjobbkat válassza ki. Minőségi bónuszt, azaz többlet támogatást kap a pályázó, ha Kiváló Építési Termék (KivÉT) védjeggyel rendelkező terméket épít be, illetve ha ÉMI Minősített Építési Vállalkozást, KivÉT minősített vállalkozót, KivÉT - Passzívház Akadémia Építési minősítési rendszer Minősített Kivitelezőt alkalmaz.

Elektronikus pályázatkezelő rendszer: A decentralizált pályázatkezelés áttekinthetősége és a nagy áteresztőképességű rendszer gazdaságos, megbízható működése elképzelhetetlen egy átfogó pályázatkezelő rendszer nélkül. A rendszer feladatai a következők i) a pályázatok adminisztratív, műszaki dokumentumainak tárolása, ii) az épületenergetikai számítások tárolása, iii) a megvalósult projektek fogyasztási adatainak tárolása, értékelése, iv) a pályázatok automatizált statisztikai értékelése.

Monitoring (fogyasztói számlák gyűjtése, nyilvántartása, értékelése): A pályázatok hatékonyságának mérésére, valamint a visszaélések kiszűrésére a pályázóknak a beruházás befejezését követően három évig be kell küldeniük fogyasztási számláikat. Ezeket az adatokat a hálózati referensek felviszik az elektronikus pályázatkezelő rendszerbe, ahol az adatfeldolgozás automatizált módon megtörténik.

OKTATÁS-KÉPZÉS, SZEMLELETFORMÁLÁS

A korábbi KEOP és ZBR tapasztalatok alapján szűk keresztmetszet lehet az **épületenergetikai szakemberek rendelkezésre állása, illetve hozzáértése**, ezért képzési, módszertani és technikai szempontból fel kell készülni, a nagy tömegű pályázat előkészítésének segítésére. A képzésnek a következőkre kell koncentrálni:

- **A pályázatok elkészítéséhez és értékeléséhez szükséges szakértői ismeretek oktatása.** Az energiatanúsítás témakörében már a piacon kialakult egyfajta képzési rendszer, de a KEOP és a Zöld Beruházási Rendszer tapasztalatai azt mutatják, hogy a szakértők ismeretei (különösen az új technológiák számítására vonatkozólag) meglehetősen hiányosak. Ide tartozik a pályázati rendszerben alkalmazott szakértői szoftver(ek)re vonatkozó ismeretek oktatása is. Célközönség: pályázati író és értékelő épületenergetikai szakértők.
- Az új technológiákkal (energiahatékony építési rendszerek, megújuló energiaforrások) kapcsolatos **kivitelezési ismeretek oktatása.** Ide sorolható a kivitelezési minőségellenőrzésre vonatkozó ismeretek oktatása is: az alacsony energiafelhasználású házak speciális minőségellenőrzési eljárásokat

⁴ Az építőanyagok EÉP rendszerbe történő akkreditációjára független, szakmai akkreditációs tanács vagy bizottság felállítását javasoljuk.

igényelnek (pl. blower-door mérés, termovízió). Célcsoport: kivitelezők, esetleg pályázati és értékelő épületenergetikai szakértők.

- Legkésőbb 2012-ben megváltozik az épületenergetikai követelményrendszer, és a számítási módszertan is módosulni, várhatóan bővülni fog. Ezért szükséges lesz a szakemberek naprakészé tétele. Célcsoport: pályázati és értékelő szakértők.
- A pályázati rendszer működési mechanizmusának oktatása. Célcsoport: mentorok, esetleg pályázati és értékelő szakértők.
- Az épületenergetikai fejlesztések egyik jelentős akadály az energiatudatos szemlélet hiánya. A magyarországi háztartások, intézményi dolgozók és vezetők energiatudatossága alacsony szintű, az energiatakarékosságra vonatkozó ismereteik hiányosak, emiatt fontos a **lakossági és döntéshozói energiatakarékossági ismereteinek bővítése** e témákban, széleskörű kampányokkal és képzésekkel is.

Lényeges, hogy a végrehajtás szervezése során ki kell dolgozni, hogy a létező, meglévő szakértői rendszerek hogyan kapcsolhatók az EÉP Programhoz. A képzéshez szükséges környezet megteremtése (feladatok pontosítása, világos igényteremtés) elsősorban a Pályázatkezelő Központ feladata, a konkrét képzési tematikák kialakításában és a képzések lebonyolításában jelentős szerepet kaphatnak a felsőoktatási intézmények, a Magyar Építész Kamara, a Magyar Mérnöki Kamara, a szakmai, illetve civil szervezetek stb. A képzéseknek országos szinten összehangoltaknak kell lenniük, különös tekintettel a hátrányos helyzetű régiókra. Forrásokat kell biztosítani továbbá a tananyagfejlesztésre, magyar nyelvű szakkönyvek, internetes tartalom, tájékoztató anyagok, stb. kidolgozására.

1. melléklet: Kockázatok kezelése az EÉP Programban

KOCKÁZATI TÉNYEZŐ, EDDIGI GYAKORLAT	KOCKÁZAT KEZELÉSE, JAVASLAT
Önkormányzati adatlap (ha az önkormányzat is támogat) önkormányzat adatai ügyintéző adatai önkormányzati támogatás mértéke	Az informatikai rendszerben létre kell hozni egy önkormányzati ügyfélkaput. Az önkormányzati döntés után az önkormányzat jelzi támogatási szándékát az informatikai rendszerben.
Önkormányzati határozat (ha az önkormányzat is támogat)	Az informatikai rendszerben létre kell hozni egy önkormányzati ügyfélkaput. Az önkormányzati döntés után az önkormányzat jelzi támogatási szándékát az informatikai rendszerben.
Adatlap a támogatási döntésről	Az informatikai rendszer automatikusan generálja
A pályázat tartalomjegyzéke	Az informatikai rendszer automatikusan generálja
Energia-megtakarítást célzó felújítási koncepcióterv	Tekintettel arra, hogy a pályázat elsősorban komplex projekteket támogat, elhagyható.
Napkollektoros vagy fotovoltaikus rendszerek esetén kiegészítő szakértői számítás az energiahozamról.	Mentori feladatkör. Meglévő piaci szoftverek alkalmazása. Az esetek nagyobb részében egy új, KESZ programba épített modulull kiváltható. Mentori tréning, segédlet.
Nyári hővédelmi intézkedések esetén kiegészítő szakértői számítás az energiahozamról.	Mentori feladatkör. Meglévő piaci szoftverek alkalmazása. Mentori tréning, segédlet.
Szakértői számítás indirekt sugárzási nyereségekről	Mentori feladatkör. Meglévő piaci szoftverek alkalmazása. Mentori tréning, segédlet.
A pályázattal érintett épület vagy épületrész felmérési tervrajzai vagy eredeti tervei	Mikroprojektek: elhagyható, az egyszerűsített műszaki adatlapban megadott adatok helyességéért a pályázó felelősséggel tartozik. Komplex lakóépület felújítás: elhagyható. Az épületenergetikai szakértő felelőssége, hogy a számításokban felvett méretek helyesek legyenek. Saját megítélése alapján kérheti a tervrajzokat. Energiahatékony új lakóépületek: engedélyezési terveket kötelező benyújtani. Középületek felújítása: kötelező benyújtani, de elegendő a pályázati döntés után a támogatás kifizetése előtt. Energiahatékony új középületek: engedélyezési terveket kötelező benyújtani
A pályázattal érintett épület vagy épületrész építési engedélyezési tervdokumentációja új építés esetén vagy ha a felújítás építési engedélyköteles	Csak nyertes pályázatok esetén kell benyújtani, a támogatás kifizetését megelőzően.
1) A jogerős építési engedély hiteles másolata, vagy a benyújtásról szóló igazolás, ha a felújítás építési engedélyköteles, 2) ellenkező esetben a területileg illetékes önkormányzat nyilatkozata arról, hogy a pályázat szerinti felújítás nem építési engedélyköteles.	1) Csak nyertes pályázatok esetén kell benyújtani, a támogatás kifizetését megelőzően. 2) Elhagyható. A mentor ellenőrzi, hogy a beruházás építési engedélyköteles-e.
Az épület állékonyságára vonatkozó statikai szakvélemény (csak felújítás)	Mikroprojektek: elhagyható. Egyéb felújítások: Mentori hatáskör a kérdés megítélése és a szükséges dokumentumok megszerzése.
Homlokzat hőszigetelése esetén, a területileg illetékes önkormányzat nyilatkozata arról, hogy a színdinamikai terv engedélyköteles-e.	Elhagyható.
Nyílászáró energia-megtakarítást eredményező felújítása vagy cseréje esetén a tervezőnek nyilatkoznia kell, hogy a beavatkozás után a lakások légcseréje megfelelő lesz. Ezt a nyilatkozatot a tervező helyett az épületenergetikai szakértő is átvállalhatja.	Mentori hatáskör a kérdés megítélése és a szükséges dokumentumok megszerzése.

KOCKÁZATI TÉNYEZŐ, EDDIGI GYAKORLAT	KOCKÁZAT KEZELÉSE, JAVASLAT
Amennyiben gáztüzelő berendezés van a lakásban, akkor a területileg illetékes gázszolgáltató engedélye is szükséges arra vonatkozóan, hogy az adott gázüzemű berendezés a megváltozott feltételek mellett is üzembiztos.	Mentori hatáskör a kérdés megítélése és a szükséges dokumentumok megszerzése.
A területileg illetékes önkormányzati tűzoltóság véleménye, amennyiben légszűrő hálózat kiépítése vagy átépítése történik, illetve ha új homlokzati réteg a tűzterjedés kockázatának megváltozását okozza.	Mentori hatáskör a kérdés megítélése és a szükséges dokumentumok megszerzése.
A pályázattal érintett épület 30 napnál nem régebbi tulajdoni törzslapja	Mentori hatáskörbe helyezhető feladat. Az illetékes földhivatalból bekérhető.
Az illetékes földhivatal által kiadott térképmásolat	Mentori hatáskörbe helyezhető feladat. Az illetékes földhivatalból bekérhető.
A pályázó és más szervezetek együttműködése esetén az együttműködés tartalmát szabályozó megállapodás, előszerződés, vagy szándéknyilatkozat, amennyiben a pályázó önerejét részben vagy egészben az együttműködő cég biztosítja (pl. ESCO cég)	Benyújtandó. Egyszerűsíthető típus szerződés kidolgozásával, mely a pályázati honlapról tölthető le.
Tervezett kedvezményezett hitelfelvétel esetén a hitelintézet szándéknyilatkozata a hitelnyújtásról, mely összegszerűen is megjelöli a hitel összegét.	A hitelügyintézés a mentoron keresztül zajlik, ezért a támogatási szerződés részét képezheti.
A támogatás megpályázására vonatkozó közgyűlési határozatról szóló jegyzőkönyv kivonata.	Benyújtandó. Egyszerűsíthető típusjegyzőkönyv kidolgozásával, mely a pályázati honlapról tölthető le.
„De minimis” nyilatkozat Nyilatkozat korábban felvett állami támogatásról	A támogatási szerződés részét képezheti.
Közzétételi kérelem A közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról szóló 2007. évi CLXXXI. törvény 8. § (1) bekezdés szerinti érintettség fennállásáról.	A támogatási szerződés részét képezheti.
Középületek esetén nyilatkozat arról, hogy az épület a beruházást követő 5 évben önkormányzati / állami tulajdonban marad, illetve eladás esetén a támogatás maradványértéke visszafizetésre kerül	A támogatási szerződés részét képezheti.
Középületek esetén megvalósíthatósági tanulmány	Elhagyható.
Fényképes dokumentáció az épület felújítás előtti állapotáról	Mikroprojekt esetén benyújtandó Egyéb esetben mentori feladat
Fényképes dokumentáció az épület elkészült állapotáról	Benyújtandó.
Szakági árajánlatokkal alátámasztott költségvetés	Benyújtandó. A formanyomtatvány a honlapról letölthető.
Szakágakra bontott költség számlák elszámoláshoz.	Benyújtandó. Az elszámolási formanyomtatvány a honlapról letölthető.
Műszaki adatlap	Mikroprojekt: benyújtandó. Egyéb esetben: Mentori hatáskör. Részét képezheti az energetikai számításnak (KESZ program továbbfejlesztése).
Műszaki megfelelőségi nyilatkozat.	Akkreditáció kiváltja.

2. melléklet: A támogatható és nem támogatható intézkedések összefoglalása az EÉP Programban

Általános költségek

támogatható	— Tervezés, műszaki ellenőrzés, műszaki engedélyezési, szakértői, beüzemelési költségek
nem támogatható	— A projekt összeállításának pályázónál felmerülő költségei (mint nyomtatás, sokszorosítás, nyomtatványkitöltés, stb.) — Finanszírozással kapcsolatos költségek (pl értékbecslő, tulajdoni lap stb.)

Homlokzatok, fűtetlen terekkel határos falak

támogatható	— Hőszigetelés és annak beépítéséhez szükséges intézkedések (ragasztás, dübelezés, vakolat, festés, stb.), párazáró fóliák, légtömörség javító intézkedések, állványozás, hőhidak megszüntetéséhez kapcsolódó munkák, a hőszigetelés által szükségessé váló lakatos munkák (pl. erkélyek szükség szerinti átalakítása). A homlokzatok utólagos hőszigetelése esetén a szakipari falak hőszigetelése támogatható, de azok cseréje nem.
mikroprojekt esetén KIVÉT védjeggyel kell rendelkezzen	— Homlokzati hőszigetelő rendszer, Nyílászáró, Padlás – lábazat és padlóhőszigetelés
nem támogatható	— Homlokzati díszburkolatok, hőszigeteléshez nem kapcsolódó vakolási, festési munkák, szélfogók, nagyobb kőművesmunkák (átépítés, hozzáépítés), belső munkálatok, erkélyek hozzáépítése. — Azon határoló szerkezetek hőszigetelése, amelyek minikét oldalon fűtött, vagy fűtetlen térrel határosak.

Lapostető, beépített magastető

támogatható	— a lapos tető hő és vízszigetelése, a rögzítéséhez szükséges ragasztó és mechanikai rögzítés, az attikák bádогоzása, antennák, villámhárítók le és visszaszerelése — Magastetőnél: Szél és légzáró fólia, páraáteresztő cserépalátét fólia – fóliák kiegészítő anyagai (tömítések). Felhasznált hőszigetelések. Nyílászáró és nyílászáró körüli csomópontkialakítás. — Beépíthető tetőtérrel rendelkező magas tetős épületek esetén csak a zárófödémének utólagos hőszigetelése, illetve a hőszigetelés felújítása támogatható. Amennyiben az utolsó fűtött lakószint meglévő, beépített magastető, abban az esetben a magastető hőszigetelésének költsége is támogatott lehet. — Támogatható lapos tetős épület tetőzetének hő- és vízszigetelése abban az esetben, ha a zárófödém felső síkját hőszigetelik, a vízszigetelési munkálatokat pedig alacsony hajlásszögű – ezáltal a későbbiekben nem beépíthető – magas tető építésével váltják ki — minősített zöldtetők létesítése —
mikroprojekt esetén KIVÉT védjeggyel kell	— Magastető: Tetőfólia és hőszigetelések +nyílászáró

rendelkezzen	— Lapostető: Hőszigetelés
nem támogatható	— A tetőzet kizárólagos vízszigetelése. — Tetőfedés anyaga, fedélszék átalakítása.

Pincefödém, padlásfödém, talajon fekvő padló, lábazat

támogatható	<ul style="list-style-type: none"> — Pincefödém, vagy árkád feletti födém, mindkét esetben támogatható a hőszigetelése. — Mindenfajta hőszigetelés – lábazatnál rendszer. Padlásszigetelésnél párazáró fólia — Amennyiben az első fűtött lakószint alatti födém fűtetlen helyiségeinek adottságai nem teszik lehetővé a födém szigetelését (például 60 cm belmagasságú szerelőszint, melyben csővezetékek is futnak), a közvetlenül a fűtetlen helyiség alatti födém (az első fűtött lakószint alatti második szint) szigetelése támogatható, ha legalább az első fűtött lakószint alatti fűtetlen szintet határoló külső homlokzati sáv is utólagos hőszigetelésre kerül. — Kizárólag átmenő fűtésűvel rendelkező, ezáltal temperált helyiség, nem minősül fűtött helyiségnek. — Pincefödém, padlásfödém, talajon fekvő padló, lábazat szigetelése esetén az azbesztmentesítés is támogatott.
mikroprojekt esetén KIVÉT védjeggyel kell rendelkezzen	— Az összes hőszigetelés és lábazat esetén rendszer.
nem támogatható	<ul style="list-style-type: none"> — Azon határoló szerkezetek hőszigetelése, amelyek minikét oldalon fűtött, vagy fűtetlen térrel határosak. — Földmunka, zúzalékágy, szerkezet, technológiai és vízszigetelés. Padlásfödémnél hőszigetelés feletti rétegek – pl – OSB terítés, aljzatbeton.

Nyílászárók

támogatható	<ul style="list-style-type: none"> — Az épület külső nyílászáróinak felújítása vagy cseréje a nyílászáró cseréhez kapcsolódóan, amennyiben a nyílászáró szerkezeti részét képezi a szakipari fal, annak cseréjével együtt. Ezzel egyidejűleg a cserélendő, felújítandó nyílászárók esetében a külső árnyékoló szerkezetek elhelyezése is támogatható, de egy adott homlokzati oldalon valamennyi érintett nyílászáróra fel kell szerelni. — A nyílászárók energiatakarékos felújítása alatt értjük például az elhasznált vasalat és üvegezőgumi cseréjét, fokozott hőszigetelésű üveg beépítését, vagyis minden olyan technológiát, ami javítja a meglévő nyílászáró hőátbocsátási tényezőjét. A ténylegesen cserébe kerülő nyílászáró típusa eltérhet a pályázatban megjelölttől, ha a hőátbocsátási tényező értéke megegyezik, vagy jobb, mint a pályázatban megjelölt nyílászáró típusnál. — A külső árnyékoló lehet redőny, homlokzathoz kinyúló, vízszintes szerkezet, egyéb, az üveg napsugárzás általi felmelegítését gátló szerkezet. Az árnyékoló felszerelése nem kötelező, de a teljes nyílászáró árához képest a bekerülési költsége a cserével egyidejűleg sokkal olcsóbb, és sok esetben (például a homlokzat és tető hőszigetelése esetében) feleslegessé
-------------	---

	<p>teszi a klíma használatát.</p> <ul style="list-style-type: none"> — A szakipari falak cseréje kizárólag a lakások külső nyílászáróinak cseréje, vagy felújítása esetén támogatható. — Nyílászárók cseréje, vagy hőszigetelése esetén, a szakhatóságok (gázművek, tűzoltóság) által előírt, a biztonságos szellőzést biztosító munkák elvégzése is támogatott (pl. automatikusan működő résszellőzők beépítése). — A lépcsőházi nyílászárók felújítása vagy cseréje esetén a lépcsőházak hő- és füstelvezetésének korszerűsítéséhez kapcsolódó költségek is támogathatóak. — nyílászárók cseréjével járó kisebb kőművesmunkák és a beépítéshez szükséges egyéb munkák (pl. bádogos munkák)
mikroprojekt esetén KIVÉT védjeggyel kell rendelkezzen	<ul style="list-style-type: none"> — Nyílászáró.
nem támogatható	<ul style="list-style-type: none"> — A fűtetlen helyiségek nyílászáróinak felújítása, cseréje, — A nem nyílászárókhoz köthető bádogos- és kőművesmunkák — Szúnyogháló, motoros árnyékolómozgatás, festési munkák.

Fűtés és HMV (a megújulás hőtermelést külön tárgyaljuk)

támogatható	<ul style="list-style-type: none"> — Kondenzációs kazán (zárt tűzterű, „C” típusú) és a hozzá csatlakozó rétegtároló, elektromos bekötéssel kapcsolatos költségek, kondenzációs kazánhoz tartozó füstgázvezető rendszer, kondenzvíz elvezető vezetékek, kondenzvíz semlegesítő, hidraulikus váltók, motoros szelepek, programozható szabályozók. — Almérők beépítése, költségosztók beépítése, termosztatikus szelepek, strangszabályozó szelepek beépítése, min. „A” energiaosztályú fordulatszám szabályozású szivattyú beépítése, csővezetékek, tárolók, szerelvények hőszigetelése — Gázterv, engedélyezési költségek (gáz, elektromos), beüzemelési költségek — Az építéssel, felújítással, átalakítással érintett, aknában elhelyezett gépészeti vezetékek aknafalainak megfelelővé tétele, lezárása, aknák szintenkénti szakaszolása, tűzgátló csappantyúk beépítése. — A használati melegvíz fogyasztásának lakásonkénti egyedi mérését lehetővé tevő mérőórák felszerelése.
mikroprojekt esetén KIVÉT védjeggyel kell rendelkezzen	<ul style="list-style-type: none"> — Kazán, tároló, motoros szelep, fűtési keringtető szivattyú, hőszigetelő anyagok
nem támogatható	<ul style="list-style-type: none"> — Nem kondenzációs kazánok, helyiségfűtés (pl. konvektor, hőszugárzó, helyi villamos fűtések, elosztó rendszer nélküli kandallók). — Elosztóvezetékek, osztók, gyűjtők, csőidomok, csapok, hőleadók (pl. radiátorok, padlófűtés). — Távhőellátásról való leválás más fosszilis energiahordozóra való átállással.

Napkollektoros rendszerek

támogatható	<ul style="list-style-type: none"> — Kollektorok (min. 3,6m²), állvány, szolár tároló, szolár kör csőhálózat, szivattyúkkal, szabályozóval együtt, elektromos szerelési munkák, a tetőre
-------------	--

	szereléshez szükséges bádogosmunkák
mikroprojekt esetén KIVÉT védjeggyel kell rendelkezzen	— Kollektor, szolár tároló
nem támogatható	— Tetőfedés, fűtési rendszer szerelés, egyéb elektromos szerelés. — A többletterhelésből adódó szerkezeti megerősítések

Hőszivattyús rendszerek

támogatható	— Hőszivattyú, szondák, talajkollektorok, fúrási és földmunkák, tárolók, fűtési rendszeri csatlakozás kiépítése
mikroprojekt esetén KIVÉT védjeggyel kell rendelkezzen	— Hőszivattyú
nem támogatható	— Levegős hőszivattyú, kivéve, ha mesterséges szellőzéssel a fűtött térből elszívott levegő hőjét hasznosítja. — A többletterhelésből adódó szerkezeti megerősítések — Hőelosztók, hőleadók

Fa- és pellettüzelés

támogatható	— Szabályozott teljesítményű, zárt tűzterű kazánok, tárolók, automatikus tüzelőanyag adagoló rendszerek gépészeti és szabályozó elemei. Kazánbekötéshez szükséges elektromos szerelési munkák. A kazánhoz kapcsolódó füstgázelvező rendszer.
mikroprojekt esetén KIVÉT védjeggyel kell rendelkezzen	— Kazán
nem támogatható	— Egyedi fűtőkialakítás nem támogatható — Kályhák, kandallók, fűtési elosztóhálózat, hőleadók.

Napelemes rendszerek

támogatható	— Napelemek, állvány, akkumulátor, inverter, napelemmel termelt áram mérésére szolgáló árammérő, napelem beépítéséhez szükséges elektromos szerelési munkák.
mikroprojekt esetén KIVÉT védjeggyel kell rendelkezzen	— Napelemek
nem támogatható	— A többletterhelésből adódó szerkezeti megerősítések — Nem a napelem beépítéséhez szükséges elektromos szerelési munkák — Tetőfedési munkák